

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 ความหมาย แนวคิด และขอบข่ายเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 2.1.1 ความหมายการบริหารการศึกษา
 - 2.1.2 แนวคิดการบริหารสถานศึกษา
 - 2.1.3 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา
- 2.2 ความหมายและความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ
 - 2.2.1 ความหมายของการบริหารวิชาการ
 - 2.2.2 ความสำคัญของการบริหารวิชาการ
- 2.3 ความหมาย แนวคิด และหลักการเกี่ยวกับความพร้อมของครูเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
 - 2.3.1 ความหมายของความพร้อม
 - 2.3.2 ความพร้อมของครูเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
 - 2.3.2.1 ความพร้อมด้านความรู้
 - 2.3.2.2 ความพร้อมด้านการสื่อสาร
 - 2.3.2.3 ความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม
 - 2.3.2.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
- 2.4 ข้อมูลพื้นฐาน และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
 - 2.4.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
 - 2.4.2 นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
- 2.5 ความหมาย หลักสูตร และเป้าหมายเกี่ยวกับโรงเรียนมาตรฐานสากล
 - 2.5.1 ความหมายของโรงเรียนมาตรฐานสากล
 - 2.5.2 เป้าหมายความสำเร็จในการดำเนินงานด้านผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากล
- 2.6 บริบทโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 1
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมาย แนวคิด และขอบข่ายเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

2.1.1 ความหมายการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา (Educational Administration) เป็นกระบวนการทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้บุคคลและสังคมมีความเจริญงอกงาม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสวนทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต

ประชุม รอดประเสริฐ (2533, น. 65) กล่าวว่า ในการบริหารโรงเรียนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตคือ นักเรียนที่มีคุณภาพนั้นโดยทฤษฎีระบบแล้ว โรงเรียนถือได้ว่าเป็นระบบๆ หนึ่งผู้บริหารต้องมีความเข้าใจองค์ประกอบของระบบที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตที่เกิดขึ้นและควรนำเอาทฤษฎีระบบมาวิเคราะห์ใช้ในการบริหารงานโรงเรียน

อุบล เพียรพิทักษ์ (2548, น.11) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมต่างๆที่บุคคลหลายๆคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมที่ตรงกันกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่างๆที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อบุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ หน้าที่หลักของผู้บริหารก็คือ การประสานงานให้บุคคลต่างๆปฏิบัติไปด้วยดีและบำรุงรักษาหน่วยงานให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคงและมีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

ประภาพรณ รักเลี้ยง (2556, น.68) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลโดยการใช้กระบวนการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านสติปัญญาของบุคคล ให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา คือ การจัดกิจกรรมของผู้บริหารด้วยกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งการบริหารการศึกษาจะรวมไปถึงการบริหารสถานศึกษาด้วย โดยมีแนวคิดดังต่อไปนี้

2.1.2 แนวคิดการบริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นองค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาชน ให้มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆและเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆและเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆและเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชน

ความสามารถอย่างเพียงพอต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ การบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ปฏิบัติตามนโยบายของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายสถานศึกษาไว้ว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนา เด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

สมยศ นาวิการ (2545, น.11) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและใช้บุคคลอื่นเพื่อความสำเร็จ ของเป้าหมายขององค์กร องค์กรทุกประเภทต้องมีผู้บริหารแสดงหากำไร และไม่แสดงหากำไร ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ผู้บริหารทุกคนต้องเกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังต่อไปนี้ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดหาบุคคล การฝึกอบรม การเป็นผู้นำ การจัดการความขัดแย้ง กิจกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยกระบวนการพื้นฐานสองอย่างคือ การตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร และความเข้าใจเรื่องบุคคล กลุ่ม และองค์กร

บุญจันทร์ จันทร์เจียม (2548, น.13) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า เป็นการปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

นิคม แก้วสา (2548, น.13) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าบริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ คือการบริหารบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จะยึดเป้าหมายคือคุณภาพการศึกษาของนักเรียน โดยมีงานวิชาการเป็นหลัก งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดในการที่จะทำให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่วนงานอื่นเป็นงานสนับสนุนและเป็นงานเสริมให้งานวิชาการประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

อุบล เพียรพิทักษ์ (2548 , น.13) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็นการบริหารงานในสถานศึกษาทุกๆด้าน สำหรับรูปแบบและวิธีการในการบริหารงานแต่ละสถานศึกษา อาจจะแตกต่างกันไปตามความรู้ความสามารถในการใช้ศาสตร์ใช้ศิลป์ในการบริหารงานของผู้บริหารแต่ละภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา

วุฒิชัย วีระวัฒน์ (2549, น.9) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อต้องการพัฒนาหรือให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

มนตรีพิชัย ทรงกิติพพิศาล (2552, น. 33) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็น การส่งเสริม ช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

ยุคต้นนันท หวานฉ่ำ (2555, น.11) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็น กระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ ดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และ ด้านการบริหารทั่วไป

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา ปฏิบัติตามนโยบาย ของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยมีครูให้ ทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาแต่ละแห่งมี สภาพแวดล้อม ปัจจัยและวัฒนธรรมแตกต่างกัน การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกแห่ง ผู้บริหาร ต้องปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการ บริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป และจำเป็นต้องศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ อย่างหลากหลาย เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของ สถานศึกษา ให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารจะปฏิบัติตามขอบข่าย ของการบริหารสถานศึกษาดังต่อไปนี้

2.1.3 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 33) ได้กำหนดให้สถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็น ผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบ การบริหารงานของสถานศึกษาที่มี โครงสร้างการบริหารงาน ตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนด ซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตาม กฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการ เขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม หรือฝ่าย หรืองาน ตลอดจนกำหนด อำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่าย และภารกิจของสถานศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจดังต่อไปนี้

1) การบริหารวิชาการ

แนวคิด งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหาร

จัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการฯ ได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้ อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

2) การบริหารงานงบประมาณ

แนวคิด การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษานับความเป็นอิสระ ในการบริหาร จัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหาร งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหา รายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้
2. เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
3. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

3) การบริหารงานบุคคล

แนวคิด การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิด

ความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

2. เพื่อส่งเสริมบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

3. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ

4. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงาน ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4) การบริหารทั่วไป

แนวคิด การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

พระเต็ง ปภสฺสโร (วงษ์พันธุ์เสือ) (2554, น.16) กล่าวว่าไว้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงานในสถานศึกษามีอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจทั้ง 4 กลุ่มงาน แล้วนำมาเข้าสู่หลักของการบริหารงานบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์ของ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

สรุปได้ว่า ขอบข่ายในการบริหารสถานศึกษาเป็นกรอบให้ผู้บริหารสถานศึกษานำมาใช้เป็นรูปแบบในการบริหาร และผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มงานนั้นๆ เป็นอย่างดี ขอบข่ายในการบริหารสถานศึกษาแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มบริหาร ได้แก่ กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารทั่วไป จากการศึกษาขอบข่ายในการบริหารสถานศึกษาพบว่า งานวิชาการเป็นงานที่เป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ ดังต่อไปนี้

2.2 ความหมายและความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ

2.2.1 ความหมายของการบริหารวิชาการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะทำให้สถานศึกษาดำเนินการคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย งานวิชาการถือเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดขอบข่ายภารกิจของการบริหารวิชาการไว้ดังนี้ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนรู้ 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, น.16) ให้ความหมายของการบริหารวิชาการว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

เกตุฉิษิษาปรีษา (2540, น. 8) ให้ความหมายของงานวิชาการว่า งานวิชาการหมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คติ คุณสมบัติและทักษะความสามารถตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดหมายของ

การศึกษาชาติและสอดคล้องกับระบอบการปกครองของประเทศในขณะนั้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการเรียนการสอนโดยตรงและกิจกรรมอื่นๆที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและด้านมาตรฐานยิ่งขึ้นด้วย

ศิริพรรณ จินดาทอง (2540, น. 10) ให้ความหมายของการบริหารวิชาการว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในสถานศึกษา รวมถึงการปรับปรุงการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม สามารถประกอบอาชีพ ช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

จินดา ทรัพย์เมฆ (2549, น.24) ให้ความหมายของการบริหารวิชาการว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดที่ โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างประสบการณ์ให้นักเรียน ได้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดี

มีคุณสมบัติและลักษณะอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ

กุลขร พิภูลเกษม (2551, น. 18) ให้ความหมายของการบริหารวิชาการว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหาร โรงเรียนโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สรุปได้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ และทักษะความสามารถตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการศึกษาของชาติและสอดคล้องกับระบอบการปกครองของประเทศในขณะนั้น รวมถึงการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีต่อไป การบริหารวิชาการมีความสำคัญดังต่อไปนี้

2.2.2 ความสำคัญของการบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการบริหาร โรงเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นงานที่เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อน โรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ

กิตติมา ปรีดีดิลก (2532, น. 48) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารวิชาการไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน ไม่ว่าจะ เป็น โรงเรียนประเภทใด มาตรฐานหรือคุณภาพมักจะได้รับการพิจารณาจากผลงานวิชาการเป็นสำคัญ

อำภา บุญช่วย (2537, น. 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารวิชาการไว้ว่า งานวิชาการมิใช่เพียงให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการดำเนินชีวิตในสังคมอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข งานวิชาการยังเน้นการออกไปประกอบอาชีพได้และเป็นงานที่รับผิดชอบต่อคุณภาพของพลเมืองที่จะออกไปช่วยพัฒนาประเทศชาติในอนาคตด้วย

อุทัย บุญประเสริฐ (2540, น.25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารวิชาการไว้ว่า มีเป็นงานที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เพราะถือเป็นงานหลักในการบริหารสถานศึกษา และถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา

กุลทรี พิภุณแกม (2551, น. 19) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาตามจุดมุ่งหมาย ดังนั้น ไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนและทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ถือว่างานนั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นงานที่เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียน งานวิชาการเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาตามจุดมุ่งหมาย ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพสามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป หากประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สถานศึกษาต้องนำหลักสูตรการศึกษาของอาเซียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ดังนั้นครูควรมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านการสื่อสาร(ทางภาษา) และด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งหากครูมีความพร้อมทั้ง 3 ด้านนี้จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังต่อไปนี้

2.3 ความหมาย แนวคิด หลักการเกี่ยวกับความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของครู

2.3.1 ความหมายของความพร้อม

กู๊ด (Good, 1973, น.30) ได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า หมายถึงความเต็มใจ ความต้องการ และความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมที่กำหนดให้ ความพร้อมจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน ประสบการณ์ที่ผ่านมา สติปัญญาและอารมณ์

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2540) ให้ความหมายไว้ว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจที่พร้อมจะตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความพอใจที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือพอใจที่จะกระทำสิ่งต่างๆ

ศรีสุภาภรณ์ บิณฑประสิทธิ์ (2540) ให้ความหมายไว้ว่า ความพร้อม หมายถึง ภาวะที่บุคคลมีวุฒิภาวะทางด้านร่างกาย จิตใจ และประสบการณ์การเรียนตลอดจนสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุสำเร็จได้

วิชญพร สุวรรณแทน (2541) ให้ความหมายไว้ว่า ความพร้อม หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจมีความเต็มใจและมีความกระตือรือร้นที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่างให้สำเร็จลุล่วงได้โดยเตรียมการไว้ล่วงหน้า

ไพจิต จัยวัฒน์ (2546, น.61) กล่าวถึงองค์ประกอบของความพร้อมว่าเป็นสภาพการณ์หรือคุณภาพของการเตรียมพร้อมของบุคคลหรือองค์การอันเกิดจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าในการที่จะกระทำการใดๆ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยวุฒิภาวะสติปัญญา ประสบการณ์ความตั้งใจความกระตือรือร้นที่จะกระทำการนั้นๆ ความพร้อมมีที่มาจากองค์ประกอบด้านร่างกายขององค์ประกอบด้านจิตใจขององค์ประกอบด้านประสบการณ์และสติปัญญา

อัจฉราพร กลิ่นเกสร (2555, น.38) ให้ความหมายไว้ว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพที่เตรียมพร้อมในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สามารถลุล่วงและสำเร็จภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินกิจกรรมของการกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ได้ถูกเตรียมพร้อมเพื่อให้เกิดความมั่นใจและตั้งใจในการที่จะปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ให้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนคุณสมบัติหรือภาวะของบุคคลที่พร้อมจะทำงานหรือกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จอย่างตามวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า ความพร้อมคือ การที่บุคคลมีสภาพความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความมั่นใจและตั้งใจในการทำกิจกรรมนั้นๆ โดยมีการเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อให้งาน ให้ประสบผลสำเร็จไปได้ด้วยดีตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยวุฒิภาวะสติปัญญา ประสบการณ์ความตั้งใจความกระตือรือร้นที่จะกระทำการนั้นๆ ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ครุ นับเป็นอาชีพหลักที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนทางการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชากรในประเทศ ดังนั้นครุควรมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านการสื่อสาร (ทางภาษา) และด้านสังคมและวัฒนธรรม

2.3.2 ความพร้อมของครูเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษาของประเทศไทย 5 ประการ เพื่อเตรียมความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

- 1) การเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน
- 2) การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่นความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น
- 3) การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ในอาเซียน

4) การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

5) การสร้างกลไกเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
กรมอาเซียน (2556) ได้กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมของการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนไว้ว่า มีการรับรู้ สร้างความเข้าใจข้อมูลประชาคมอาเซียนและข้อมูลประเทศสมาชิกอาเซียน วิเคราะห์ผลกระทบทั้งบวกและลบพร้อมปรับตัวและแข่งขันในเวทีภูมิภาคระดับโลก กำหนดมาตรการรองรับการเปลี่ยนแปลง รักษาและปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานสินค้า ขยายผลสำหรับกลุ่มที่มีโอกาส ใช้จุดแข็งที่มี และสร้างภูมิคุ้มกันจุดด้อย สร้างเครือข่ายการผลิตและพันธมิตรทางการค้ากับประเทศสมาชิกอาเซียน มีการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาบุคลากรในชุมชน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง เรียนรู้และพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ และภาษาท้องถิ่นของประเทศสมาชิกอาเซียน เพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการรองรับความต้องการของภาคธุรกิจและประชาชน

ว.อำพรธณ (2555, น. 58) ได้กล่าวถึงความพร้อมของสถานศึกษา ผู้สอน และผู้เรียน เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนไว้ว่า ประเทศไทยในฐานะผู้ร่วมก่อตั้งอาเซียน 1 ใน 5 ประเทศ เมื่อ พ.ศ.2510 ที่ผ่านมา ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพของการเป็นแกนนำในการสร้างประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็งได้ การศึกษาถูกจัดอยู่ในประชาคมสังคมและวัฒนธรรม มีบทบาทในอันที่จะส่งเสริมให้ความเป็นประชาคมด้านอื่น ๆ มีความเข้มแข็งตามไป จึงกล่าวได้ว่า “ การศึกษาคือรากฐานของการพัฒนาในทุกๆด้าน” ประเทศไทยมีความตระหนักและมีการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการศึกษา โดยพัฒนาให้มีความสำคัญต่อการดำเนินการเพื่อให้เกิดการบูรณาการในทุกด้าน โดยมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1) เพื่อสร้างประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา โดยให้ประเทศไทยเป็น Education Hub มีการเตรียมความพร้อมสำหรับกรอบความคิด ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในด้าน การศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการ และการจัดการศึกษา

2) การเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาหลักของอาเซียน และภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ เตรียมความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและหลักสูตรอาเซียนศึกษา เป็นต้น

3) การเตรียมความพร้อมของการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าอุดมศึกษาให้สร้างความรู้สึกร่วมกัน แบบพี่น้อง แบบสมาชิกที่อยู่ในครอบครัวอาเซียน สร้างค่านิยมการเป็นอาเซียนโดยการสร้างเครือข่ายผู้นำกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ ให้เป็นผู้นำอาเซียนรุ่นต่อไป

เรวดี ปุณนรา (2556, น. 26) ได้ให้ความหมายของการเตรียมความพร้อมของการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ไว้ว่าต้องรับรู้เหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ สามารถวิเคราะห์ และปรับตัวในทุกเรื่องก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับตนเอง

สรุปได้ว่าความพร้อมของครูเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน หมายถึง ครูมีการรับรู้เหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ สามารถวิเคราะห์ และปรับตัวในทุกเรื่องก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และมีการศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจในการปฏิบัติตนเป็นผู้นำความรู้และสิ่งต่างๆมาดำเนินการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพทัดเทียมกับผู้เรียนในประเทศสมาชิกอาเซียน

2.3.2.1 ความพร้อมด้านความรู้ความสามารถ

ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกในประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ครูนับเป็นอาชีพที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนเยาวชนให้มีความรู้และเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงที่จะเข้ามาในครั้งนี้นั้นครูจึงต้องมีความรู้สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ที่มีให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ข้อ ได้แก่

- 1) ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับอาเซียน
- 2) ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
- 3) ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยี

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาออกไว้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษา อบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมาย เกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้างานวิจัยในศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ เร่งรัด การศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมชาติ ดังนั้น จึงควรมีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติเพื่อเป็นกฎหมายแม่บท ในการบริหารและจัดการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงจำเป็น ต้องตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ โดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2542

การจัดการศึกษาในอนาคตนี้ จำเป็นต้องยึดแนวตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตามการดำเนินการจัดการศึกษาทั้งในปัจจุบันและในอนาคต จำเป็น ต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อดำเนินการจัดการศึกษา ในการนี้คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติตระหนัก ถึงประเด็นนี้ จึงได้นำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาบรรจุลงไป พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอย่าง เน้นหนักและชัดเจนในหมวดที่ 9 ว่าด้วยเรื่องเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งมีเนื้อความที่เกี่ยวข้องกับ งานวิจัยดังนี้

มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตจัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทั้งนี้ โดยเปิดให้ มีการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

มาตรา 66 เด็กไทยมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

มาตรา 68 ให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จากเงินอุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทานและผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชนรวมทั้งให้มีการลดอัตราค่าบริการเป็นพิเศษในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเพื่อพัฒนานคนและสังคมหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการผลิตการวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากเนื้อความในมาตรา 63-69 พอที่จะสรุปหน้าที่ในส่วนของคุณครูที่จะต้องทำเพื่อให้มีความสอดคล้องกับ พรบ. การศึกษาแห่งชาติได้ดังนี้ คือ

1. ครูต้องทำการผลิต สื่อ ตำราเรียน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและทันสมัย
2. ครูต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในฐานะที่เป็นผู้ผลิตและผู้ใช้ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ครูต้องมีการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเช่นการใช้ internet ในการค้นคว้าหาข้อมูล
4. ครูต้องมีการรวมกลุ่มเพื่อกำหนดนโยบาย แผน การพัฒนาการใช้ และการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการศึกษามากที่สุด

กระทรวงศึกษาธิการ (2554) การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน จะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ต้องมีตัวชี้วัดความสำเร็จ คุณภาพเด็ก คุณภาพครู และคุณภาพผู้บริหาร เพื่อใช้ประเมินความสำเร็จ

ตัวชี้วัดคุณภาพครูอาเซียน มีดังนี้

- 1) ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
- 2) ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร
- 3) ครูใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้
- 4) ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเผยแพร่ผลงานออนไลน์และออฟไลน์
- 5) ครูใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้
- 6) ครูสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน
- 7) ครูใช้ประสบการณ์วิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดคุณภาพผู้บริหารอาเซียน มีดังนี้

- 1) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- 2) ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้สภาวะการณ์จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ผู้บริหารมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะการใช้ ICT
- 4) ผู้บริหารมีความสามารถในการประสานภาคเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน (โรงเรียน องค์กรเอกชน หน่วยงานราชการ ฯลฯ)
- 5) ผู้บริหารมีความสามารถในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน
- 6) ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายในกลุ่มประชาคมอาเซียน

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงตัวชี้วัดคุณภาพผู้เรียนอาเซียน มีดังนี้

ด้านความรู้

คุณสมบัติของผู้เรียน	ตัวชี้วัดมัธยมศึกษา
<p>1. มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียน</p> <p>1.1 ด้านการเมือง ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบการปกครอง - ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ - สิทธิเด็ก/สิทธิมนุษยชน - กฎหมายระหว่างประเทศ <p>1.2 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบเงินตราของประเทศในกลุ่มอาเซียน - ระบบเศรษฐกิจ - ปัจจัยการผลิต - แรงงาน การค้าเสรี ข้อตกลงทางการค้า <p>ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ</p> <p>1.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชาติพันธุ์ - ภาษา - ประวัติศาสตร์ - ศาสนา - การแต่งกาย - สาธารณสุข - สภาพทางภูมิศาสตร์ - เอกลักษณ์ไทย - บุคคลสำคัญ <p>2. มีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน ได้แก่</p> <p>2.1 ความหมาย ความสำคัญ</p> <p>2.2 สาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป้าหมายและหลักการ - องค์กรอาเซียน - กระบวนการตัดสินใจ - องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน 	<p>1.1 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถวิเคราะห์และจำแนกความเหมือน/ความแตกต่าง เกี่ยวกับระบอบการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สิทธิมนุษยชน กฎหมายระหว่างประเทศในด้านการเมือง</p> <p>1.2 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถวิเคราะห์และจำแนก ความเหมือน/ความแตกต่าง เกี่ยวกับระบบเงินตรา ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต แรงงาน การค้าเสรี ข้อตกลงทางการค้า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ</p> <p>1.3 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถวิเคราะห์และจำแนกความเหมือน/ความแตกต่าง เกี่ยวกับชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา การแต่งกาย สาธารณสุข สภาพทางภูมิศาสตร์ เอกลักษณ์ไทย บุคคลสำคัญ ประวัติศาสตร์ในด้านสังคมและวัฒนธรรม</p> <p>2.1 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถวิเคราะห์ความจำเป็น ความสำคัญของกฎบัตรอาเซียน</p> <p>2.2 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถวิเคราะห์เป้าหมาย หลักการ อัตลักษณ์ สัญลักษณ์ ของกฎบัตรอาเซียน</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ด้านทักษะ/กระบวนการ

คุณสมบัติของผู้เรียน	ตัวชี้วัดมัธยมศึกษา
<p>ทักษะพื้นฐาน</p> <ol style="list-style-type: none"> สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ และ ภาษาประเทศในอาเซียนอีกอย่างน้อย 1 ภาษา) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี มีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น 	<ol style="list-style-type: none"> ร้อยละของนักเรียนที่สามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ และ ภาษาของประเทศในอาเซียนอีกอย่างน้อย 1 ภาษา ร้อยละของนักเรียนที่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเรียนรู้รูปแบบ สร้างสรรค์งาน นำเสนอ เผยแพร่ แลกเปลี่ยนผลงานในระดับอาเซียน ร้อยละของนักเรียนที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างสันติวิธี ร้อยละของนักเรียนที่สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น
<p>ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบทางสังคม</p> <ol style="list-style-type: none"> เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีภาวะผู้นำ เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง 	<ol style="list-style-type: none"> ร้อยละของนักเรียนที่ให้ความสนใจ ยอมรับ และเห็น ประโยชน์ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ร้อยละของนักเรียนที่เคารพในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ร้อยละของนักเรียนที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมอาเซียนศึกษาและมีผลงานปรากฏ ร้อยละของนักเรียนที่สามารถเสนอปัญหาสังคมและสามารถเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา ได้แสดงความคิดเห็น

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

คุณสมบัติของผู้เรียน	ตัวชี้วัดมัธยมศึกษา
<p>ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน</p> <p>1. เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน (สิทธิเด็ก/สิทธิมนุษยชน)</p> <p>2. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>3. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีวิธีคิดอย่างถูกต้อง</p> <p>4. มีความสามารถในการจัดการ/ควบคุมตนเอง (การวางแผน การดำเนินการตามแผน ประเมินผล)</p>	<p>1. ร้อยละของนักเรียนที่ยอมรับและปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วย ความเท่าเทียมกันและตระหนักในคุณค่าของมนุษย์</p> <p>2. ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม</p> <p>3. ร้อยละของนักเรียนที่สามารถจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม</p> <p>4. ร้อยละของนักเรียนที่มีความสามารถควบคุมตนเอง ยึดหยุ่น ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ด้านเจตคติ

คุณสมบัติของผู้เรียน	ตัวชี้วัดมัธยมศึกษา
1. มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน 2. มีความภูมิใจในความเป็นไทย/ความเป็นอาเซียน 3. ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน 4. มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลัก ธรรมาภิบาล (การระดมทรัพยากร สามัคคี ธรรม) / สันติวิธี / สันติธรรม	1. ร้อยละของนักเรียนที่ยอมรับ เห็นประโยชน์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาเซียน 2. ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วย ความกระตือรือร้น และรู้คุณค่าของความเป็น ไทย และความเป็นส่วนหนึ่งของอาเซียน 3. ร้อยละของนักเรียนที่แสดงความเอื้ออาทร แบ่งปัน คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสมาชิก ในประเทศอาเซียน 4.1 ร้อยละของนักเรียนที่มีการระดม ทรัพยากร ธรรม สามัคคีธรรม และปฏิบัติตนเป็นประจำ สม่าเสมอ 4.2 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถแก้ปัญหาอย่าง สันติวิธี / สันติธรรมเป็นประจำ สม่าเสมอ

อรรถพล อนันตวรสกุล (2555) กล่าวในงาน EDUCA 2012 : มหกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ครั้งที่ 5 ถึงบทบาทและการปรับตัวของครู เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนว่า “ครูมีอาวุธอยู่แล้วในมือ นั่นคือความรู้และแผนการสอนที่มีอยู่ ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องสร้างเชื่อมโยงให้มีความต่อเนื่องกัน และเตรียมนักเรียนอย่างเป็นระบบ ที่ไม่ใช่แค่การท่องจำอย่างเดียว ผู้นำคนนั้นชื่ออะไร ประเทศนี้เกิดขึ้นเมื่อไหร่ แต่ต้องมีการแบ่งแยกระดับชั้นของเด็กเพื่อให้มองประชาคมอาเซียนได้ชัดเจนกว่าเดิมอีก พร้อมทั้งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ รู้จุดยืนที่เหมาะสมในสังคม และสามารถมองรอบด้านได้ ที่สำคัญเป็นครูไทยยุคนี้ต้องตื่นตัวก้าวทันความรู้ใหม่ๆ ต้อนรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

อัจฉราภรณ์ กลิ่นเกษร (2555, น. 41) กล่าวว่า ครูมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการจะสร้างนักเรียนที่มีคุณภาพออกสู่สังคม ครูเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษา และเป็นผู้ดำเนินนโยบายต่างๆ ที่ออกมาจากส่วนกลางให้เกิดเป็นรูปธรรมขึ้นมา เพราะแม้ว่านโยบายนั้นจะมีแนวทางที่ดีเพียงใด แต่ถ้าผู้

ที่จะนำมาปฏิบัตินั้นไม่มีความพร้อมนโยบายต่างๆเหล่านั้นก็ย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งครูจะดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพได้นั้นย่อมต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆที่สมควรจะมี ซึ่งนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนนั้นครูก็ต้องมีความพร้อมที่จะนำนโยบายเหล่านั้นมาใช้

สมใจ กงเดิม (2555, น.51) ได้สรุปข้อเสนอเชิงนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

1) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ในสาระและรายละเอียดของกฎบัตรอาเซียน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในความเป็นมา ความสำคัญ และทิศทางของความร่วมมือที่จะเกิดขึ้น ในภูมิภาคในอนาคตอันใกล้ที่ถูกต้อง โดยการ

1.1) การจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ซึ่งรวมถึง ASEAN+3 และ ASEAN+6

1.2) จัดสรรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่มีความเข้าใจในเรื่องกฎบัตรอาเซียน ให้เป็นวิทยากรเผยแพร่ให้ความรู้ และสร้างความรู้ ให้แก่สถานศึกษาทุกระดับตามที่ร้องขออย่างเร่งด่วน

1.3) จัดทำและเผยแพร่หลักสูตรอาเซียนศึกษา โดยมีการบรรจุลงในหลักสูตรการเรียนการสอนภาคบังคับ และระยะเวลาการเรียนการสอนที่แน่นอน ในสถานศึกษาทุกระดับ

1.4) จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาและศูนย์ให้บริการข้อมูล เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียนและประเทศสมาชิก ที่รองรับและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและประชาชนทั่วไป

2) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และเพิ่มพูนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งถูกกำหนดในข้อตกลงเบื้องต้นให้ใช้เป็นภาษาอาเซียน ให้แก่คนไทยในทุกระดับโดยการ

2.1) พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนทั่วไป ในทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยเริ่มต้นตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ถึงระดับใช้การหรือระดับสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติและสื่อสารได้จริง

2.2) พัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนกำลังพลภาครัฐ ให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดการอบรมภาษาอังกฤษระดับต่างๆ ในหน่วยงาน การจัดสรรทุนการศึกษาและเปิดโอกาสในการส่งครูและบุคลากรทางการศึกษา และข้าราชการ ไปเข้าร่วมการอบรมภาษาอังกฤษร่วมกับหน่วยงานภายในและภายนอกประเทศเป็นระยะ ตลอดจนส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการปฏิบัติงานระหว่างกัน เป็นต้น

ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ (2555) กล่าวว่า การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างประชาคมอาเซียนโดยการศึกษาเป็นกลไกในการปลูกฝังค่านิยม แนวความคิด ความเข้าใจกันระหว่างประเทศ

สมาชิกอาเซียน และเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและความเจริญรุ่งเรืองของเศรษฐกิจของอาเซียนและเศรษฐกิจโลก โดยในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (Blueprint for ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC Blueprint) ได้กำหนดให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นเป้าหมายสำคัญอันดับแรกในการเสริมสร้างวิถีชีวิตที่ดีของประชากรในภูมิภาค ด้วยการให้ความสำคัญกับการศึกษาและการสร้างโอกาสทางการศึกษา การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม การส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ (2555) ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการภายในปี 2555-2558 เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ดังนี้

1) การให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยรณรงค์ให้ประชาชนทุกคนอ่านออกเขียนได้

ลดอัตราการไม่รู้หนังสือ เปิดโอกาสอย่างเท่าเทียม ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 4 ในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีอัตราประชากรรู้หนังสือร้อยละ 93.5 และมีเพียงร้อยละ 6.5 ของประชากรวัยเรียนที่ไม่รู้หนังสือ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนทางไกล การศึกษานอกระบบ การเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Community Learning Centers-CLCs) ทั้งนี้ประเทศไทยได้รับการยอมรับกับประเทศอาเซียนว่า เป็นประเทศที่มีความเข้มแข็งในการส่งเสริมการพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่าน CLCs รวมทั้งมีความเชื่อมโยงกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นด้วย

2) การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการของอาเซียน การพัฒนาครูซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งประเทศไทยมีเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนาครูกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

3) การส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม โดยเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมภายในประเทศ พัฒนารอบคลุมวุฒิแห่งชาติ ระบบคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อเป็นกลไกและเครื่องมือในการพัฒนากำลังคนให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสร้างความเป็นส่วนในการจัดการศึกษาาระหว่างสถาบันการศึกษาภาคเอกชนและสถาบันเฉพาะทาง

4) การส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมการพัฒนาด้านการสื่อสาร การเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในสาระวิชาและระดับชั้นต่างๆทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ กำหนดสมรรถนะผู้เรียนในด้านไอซีทีในแต่ละระดับการศึกษา พัฒนาระดับสถาบันการศึกษาให้มีความสามารถเฉพาะทางด้านไอซีทีเพื่อผลิตบุคลากรด้านไอซีทีให้มีทักษะความเชี่ยวชาญสูง สร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงานในการเข้าฝึกอบรม และสอบมาตรฐานวิชาชีพด้านไอซีทีที่มีการกำหนดไว้ในระดับสากล พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง

5) การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์ โดยส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์นักวิทยาศาสตร์และบุคลากรทางด้านวิชาชีพทางการวิจัยที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมทั้งสร้างเครือข่ายการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือให้ครูมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับอาเซียน การจัดการเรียนการสอน และการใช้สื่อและเทคโนโลยี โดยเน้นให้ครูวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำหน่วยการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความตระหนัก มีความรู้ มีความเข้าใจและมีเจตคติที่ดี พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยน และเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ควรมีความพร้อมด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับอาเซียนแล้ว ครูยังต้องมีความพร้อมด้านการสื่อสารทางภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านของอาเซียนเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกับพลเมืองของประเทศสมาชิกในอาเซียนอีกด้วย

2.3.2.2 ความพร้อมด้านการสื่อสาร

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษ เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่

- 1) สร้างเสริมและฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของ นักเรียน นักศึกษา ครู ข้าราชการ และบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
- 2) พัฒนาศักยภาพครู เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
- 3) พัฒนา ผลิต และจัดสรรสื่อการสอน สื่อเทคโนโลยี และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแก่สถานศึกษา
- 4) สนับสนุนการจัดบรรยากาศ กิจกรรมการใช้ภาษาอังกฤษ และแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในและนอกสถานศึกษา
- 5) ส่งเสริมการเรียนการสอน/การอบรมสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ในและนอกระบบเป็นภาษาอังกฤษ
- 6) สร้างความเข้มแข็งแก่เครือข่ายการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 7) กำหนดและประกาศให้ภาษาอังกฤษเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสำเร็จการศึกษาของสถานศึกษา และในการสรรหา บรรจุ แต่งตั้งเลื่อนระดับ ปรับตำแหน่ง รวมถึงการพิจารณาให้รางวัลหรือเงินตอบแทนของข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้จัดทำโครงการเพื่อสร้างความตระหนักและสร้างความรู้พร้อมให้กับคนไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีความร่วมมือกับกรมอาเซียน กระทรวงการ

ต่างประเทศ ในการจัดอบรมครูและนักเรียนทั่วประเทศ และลงนามในบันทึกความเข้าใจร่วมกับกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ในการจัดอบรมและสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้นจึงต้องสร้างและพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยให้มีความรู้ใน 3 ด้าน คือ

1) ทักษะทางภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านของอาเซียน ซึ่งครูต้องผลักดันให้นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงออก โดยต้องเรียนรู้เพื่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ครูต้องเป็นผู้นำในการถ่ายทอดให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษาของประเทศสมาชิก โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ระหว่างกัน

3) ทักษะวิชาชีพต้องเร่งพัฒนาความสามารถทางทักษะอาชีพให้แรงงานไทยมีฝีมือสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ โดยเฉพาะการเปิดเสรีตลาดแรงงานในปี 2558 จะมีการเคลื่อนย้ายของแรงงานใน 7 สาขาวิชา รวมถึงอาชีพบริการ 32 สาขา

กระทรวงศึกษาธิการ มีการลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้แก่ นักเรียน นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และประชาชน การพัฒนาครูซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งประเทศไทยมีเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนากับประเทศในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

สมเกียรติ อ่อนวิมล กล่าวไว้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษกับอนาคตของไทยในอาเซียนว่า กฎบัตรอาเซียนข้อ 34 บัญญัติว่า “The working language of ASEAN shall be English ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียนคือภาษาอังกฤษ” หมายความว่าประชาชนพลเมืองใน 10 ประเทศอาเซียนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษกันมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาประจำชาติหรือภาษาประจำถิ่น ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมืออันดับหนึ่งสำหรับพลเมืองอาเซียนในการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์สู่โลกกว้างของภูมิภาคอาเซียน โลกแห่งมิตรไมตรีที่ขยายกว้างไร้พรมแดน ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียนเคียงคู่ภาษาที่หนึ่งอันเป็นภาษาประจำชาติ

ส่วนภาษาที่สามของชาวอาเซียนนั้นก็คือภาษาอื่นในอาเซียนภาษาหนึ่งภาษาใดหรือมากกว่าหนึ่งภาษา เช่นภาษามลายู ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาจีน ภาษาลาว ภาษาขแมร์ ภาษาเวียดนาม ภาษาพม่า ภาษาฟิลิปปิน ภาษามินดี และ ภาษาทมิฬ นอกจากนี้ยังมีภาษาของประเทศนอกภูมิภาคอาเซียนที่เป็นประเทศคู่เจรจาสำคัญของอาเซียนอีกแปดประเทศ คือ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย สหรัฐอเมริกา และ รัสเซีย ซึ่งหมายความว่าต้องเรียนรู้ภาษาที่นอกเหนือจาก

ภาษาอังกฤษ คือ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษารัสเซีย และภาษาที่ใช้ในอินเดียอีกหลายภาษา (อินดี อูรดู ทมิฬ เบงกาลี ฯลฯ)

สรุปได้ว่า ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้แก่นักเรียน นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และประชาชน การพัฒนาครู ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูต้องมีความพร้อมทางการสื่อสารทางภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านของอาเซียน สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน ได้เพื่อที่ครูจะได้มีทักษะกระบวนการในการสื่อสารทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ครูจะมีความพร้อมทางการสื่อสารทางภาษาแล้ว ครูยังต้องมีความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย เพื่อที่จะส่งเสริมให้คนในอาเซียนเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2.3.2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

สุรินทร์ พิศสุวรรณ (2554) กล่าวว่า บทบาทการศึกษาใน 3 เสาหลักอาเซียนกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาการทำงานของอาเซียน และส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาของแต่ละชาติสมาชิกในการศึกษาทุกระดับ

เสาการเมืองและความมั่นคง คือการให้การศึกษา ความรู้ ความเข้าใจในกฎบัตรอาเซียน

เสาเศรษฐกิจ คือการพัฒนากรอบทักษะฝีมือในแต่ละประเทศสมาชิกเพื่อนำไปสู่การยอมรับกรอบคุณสมบัติร่วมของอาเซียน การเคลื่อนย้ายนักเรียนการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือด้วยการปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพและการศึกษาและอาชีพบนขีดความสามารถของอาเซียนสู่ระดับภูมิภาคและนานาชาติ โดยเฉพาะมาตรฐานสมรรถนะการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและมัธยม

เสาสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การพัฒนาเนื้อหาร่วมด้านอาเซียนของ โรงเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาด้านศิลปะและวัฒนธรรมของอาเซียนในอุดมศึกษาให้ภาษาของอาเซียนเป็นวิชาเลือกในภาษาต่างชาติในโรงเรียนส่งเสริมโครงการระดับภูมิภาคที่สร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียนในหมู่เยาวชน การสนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ในชุมชนชนบทด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มีประจักษ์ด้านวิชาการอาเซียนเพื่อเสริมการวิจัยพัฒนาภูมิภาคในการ สร้างความเข้าใจอันดี ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในหลักสูตร โรงเรียน และมอบรางวัลสีเขียวของอาเซียนและร่วมจัดกิจกรรมฉลองวันเกิดอาเซียนในวันที่ 8 สิงหาคม ตลอดเดือนสิงหาคม

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้อาเซียนมีสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของอาเซียน ทั้งนี้ภายใต้ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนครอบคลุมในหลายด้าน อาทิ

การศึกษา การพัฒนาเยาวชน สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการสาธารณสุข เป็นต้น โดยจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสังคมเพื่อรองรับการเป็นประชาคมซึ่งเน้นใน 4 ด้าน ได้แก่

- 1) การสร้างประชาคมแห่งสังคมที่เอื้ออาทร
 - 2) แก้ไขผลกระทบต่อสังคมอันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ
 - 3) ส่งเสริมความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการจัดการการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง
 - 4) ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในระดับรากหญ้า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมทั้งรับรู้ข่าวสารซึ่งจะเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การเป็นพลเมืองอาเซียน
- การพัฒนาอาเซียนด้านสังคม

สุทธาดา ไชยรัตน์ (2557, น.79) อาเซียนมุ่งหวังประโยชน์จากการรวมตัวกันเพื่อทำให้ประชาชนมีการกินดีอยู่ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังเสาหลักความร่วมมือของอาเซียน (ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม) โดยอาเซียนมีพัฒนาการดำเนินการความร่วมมือด้านสังคม ดังต่อไปนี้

- 1) อาเซียนได้ตั้งเป้าการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 โดยมุ่งหวังให้เป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีสังคมเอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

- 2) เพื่อรองรับการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน อาเซียนได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วยความร่วมมือ 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน

- 3) มีกลไกดำเนินงาน ได้แก่ การประชุมรายสาขา ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส ระดับรัฐมนตรี คณะมนตรีประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน รวมทั้งการประชุมคณะกรรมการด้านสังคมและวัฒนธรรม

- 4) อาเซียนให้ความสำคัญกับประเด็นความคุ้มครองทางสังคม โดยจัดทำ Zero Draft ASEAN Declaration on Strengthening Social Protection เพื่อให้ประเทศสมาชิกให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ ขณะนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการของสำนักงานเลขาธิการอาเซียน ซึ่งเนื้อหาหลักจะเกี่ยวข้องกับภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ของแต่ละประเทศสมาชิก

- 5) การดำเนินงานเพื่อให้ความคุ้มครอง หรือให้หลักประกันทางสังคมในด้านต่างๆ อาทิ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ระบบประกันสังคม และบริการสังคม โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มประชากรที่

ยากจนและด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รับสิทธิทางสังคม ในฐานะที่เป็นมนุษย์ อันเป็นความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างภาครัฐและเอกชน

6) อาเซียนตอบรับแนวทางขององค์กรสหประชาชาติที่ว่า ไม่มีการให้คำจำกัดความของคำว่า การคุ้มครองทางสังคมอย่างเป็นทางการหรือการจัดประเภทมาตรการการคุ้มครองทางสังคมที่ชัดเจนในวรรณกรรมต่างๆ หรือกระทั่งในแนวปฏิบัติเชิงนโยบาย แต่มีการให้คำจำกัดความของมาตรฐานการคุ้มครองทางสังคมว่า เป็นการแทรกแซงทางนโยบายที่มีเจตนาเพื่อบรรเทาความยากจน รวมทั้งเพื่อปรับปรุงสวัสดิการมนุษย์ โดยมาตรการคุ้มครองทางสังคมส่วนใหญ่จะให้ความช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มเปราะบาง ที่รวมถึงผู้เยาว์ที่ยังไม่ได้ทำงาน คนว่างงาน ผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้ทำงาน กลุ่มพิเศษ เช่น คนป่วย คนพิการ ผู้สูงอายุ และชนกลุ่มน้อย เพื่อต่อสู้กับปัญหาทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างมาตรการการแทรกแซงของภาครัฐ ได้แก่ การศึกษา สุขภาพ นโยบายตลาดแรงงาน การให้บริการทางสังคม การประกันสังคม และการช่วยเหลือทางสังคม เป็นต้น

การพัฒนาอาเซียนด้านวัฒนธรรม

สุชาดา ไชยรัตน์ (2557, น.79) จากอัตลักษณ์ของอาเซียน เป็นพื้นฐานของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยแสดงความเป็นตัวตนร่วมกัน จารีต ค่านิยม และความเชื่อ รวมทั้งความปรารถนา ในฐานะประชาคมอาเซียนและการส่งเสริมให้ตระหนักและมีค่านิยมร่วมกันในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ท่ามกลางความแตกต่างของทุกชนชั้นของสังคม อาเซียนจึงดำเนินงานด้านวัฒนธรรม เช่น

1) การส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน และความรู้สึกร่วมกันของการเป็นประชาคม สร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นเจ้าของ และการรวมกันของเอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย และส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในเรื่องวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนาและอารยธรรม

2) การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน ส่งเสริมการสงวนและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาคมว่าจะส่งเสริมความตระหนักรู้ และความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาค และความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก รวมทั้งเพื่อปกป้องความเป็นเอกลักษณ์ของมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียนในภาพรวม

3) การสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน และการดำรงอยู่ร่วมกันของอาเซียน โดยสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม และการส่งเสริมร่วมมือกันให้อุตสาหกรรมด้านวัฒนธรรม

4) การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับชุมชน และการปลูกฝังอัตลักษณ์อาเซียน และสร้างอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางในการก่อตั้งประชาคม โดยสนับสนุนทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วม

5) ดำเนินการความร่วมมือด้านกีฬาซีเกมส์ มหกรรมนาฏศิลป์อาเซียนวรรณกรรมซีไรต์ และดนตรีอาเซียน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม คือ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา มีความเอื้ออาทรและแบ่งปัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการดำเนินชีวิต จารีต ประเพณี ค่านิยม และความเชื่อ ท่ามกลางความแตกต่างของทุกชนชั้นของสังคมในอาเซียน ซึ่งควรนับเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องมีความพร้อมในด้านสังคมและวัฒนธรรม พร้อมทั้งจะยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนในอาเซียน โดยการเข้าใจในสังคมวัฒนธรรม ประเพณี เชื้อชาติ ศาสนา ของนักเรียนและจัดการเรียนการสอนด้วยความรู้สึกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของนักเรียน

2.3.2.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2554, น.13) ได้ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนและวิเคราะห์หลักสูตร การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เป็นการนำแนวคิดหรือหลักการในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนที่เอื้อต่อการเป็นพลเมืองอาเซียน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ เจตคติและค่านิยม มาผนวกเข้าไปในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้งนี้สามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง คือ

1) จัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอาเซียนค่อนข้างเด่นชัด ในสาระประวัติศาสตร์ ชั้น ม.1 มาตรฐาน ส 4.2 ตัวชี้วัดข้อ 1 และ 2 ดังนี้

ข้อ 1 อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ข้อ 2 ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2) จัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการ โดยอาจใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นแกน บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น หรือนำประเด็นเกี่ยวกับอาเซียนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3) อาจกำหนดสาระเกี่ยวกับอาเซียนเป็นรายวิชาเพิ่มเติม เพื่อจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

4) จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนในลักษณะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5) จัดเป็นกิจกรรมเสริมในสถานศึกษา

ทั้งนี้ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศ

ตอนที่ 1 การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนและวิเคราะห์หลักสูตร

การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนสามารถจัดได้หลากหลายลักษณะที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น แต่ก่อนที่ผู้สอนหรือสถานศึกษาจะพิจารณาเลือกการเรียนรู้อันใด จำเป็นที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับอาเซียนจากเอกสารสำคัญของอาเซียน รวมทั้งการวิเคราะห์สาระที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

1) วิเคราะห์ประเด็นสำคัญต่างๆ เกี่ยวกับอาเซียนที่ปรากฏในเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องเป็นต้นว่า กฎบัตรอาเซียน แผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน สาระสำคัญการประชุมสุดยอดอาเซียน ฯ เพื่อนำไปวิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/สาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

2) วิเคราะห์มาตรฐาน/สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบกับการวิเคราะห์หลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อกำหนดรูปแบบและกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อให้การพิจารณาวางแผนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาและครูผู้สอนสอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดำเนินการโดยโรงเรียนนำหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำไว้แล้วมาวิเคราะห์มาตรฐานตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน

ตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในหลักสูตรสถานศึกษา

การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการออกแบบหลักสูตรที่ยึดมาตรฐานการเรียนรู้และองค์ประกอบอื่นๆ ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ และมีการปรับให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็มีการสอนแทรกแนวคิดสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนในด้านการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเข้าไปด้วย ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ ดังนี้

2.1 การจัดเป็นรายวิชาพื้นฐาน โดยการบูรณาการหรือสอดแทรกแนวคิดการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งนี้สามารถสอดแทรกใน 2 ลักษณะ คือ

2.1.1 การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.1.2 การบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการจัดทำเป็นบูรณาการ

2.2 การจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม

รายละเอียดของการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ เป็นดังนี้

2.2.1 การจัดเป็นรายวิชาพื้นฐาน

การจัดเป็นรายวิชาพื้นฐานนั้น เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้แกนกลางไว้แล้ว ในบางมาตรฐานการเรียนรู้ อาจ

เกี่ยวข้องกับอาเซียนโดยตรง ในบางมาตรฐานการเรียนรู้แม้ไม่เกี่ยวข้องแต่สามารถบูรณาการหรือสอดแทรกเรื่องเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนได้ ทั้งที่เป็นเนื้อหาสาระ ทักษะ/กระบวนการ หรือเจตคติค่านิยม ซึ่งในหลักสูตรสถานศึกษาสามารถกำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาก่อนที่จะจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ และดำเนินการจัดการเรียนรู้ต่อไปในระดับของการจัดทำเป็นรายวิชาพื้นฐานนี้ ในเอกสารนี้ขอเสนอ 2 ลักษณะ คือ การสอดแทรกหรือบูรณาการอาเซียนโดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นแกน และการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยใช้หัวข้อ (Theme) เรื่องอาเซียนเป็นหลัก รายละเอียด ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้เรื่องอาเซียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การดำเนินการประกอบด้วย การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดโครงสร้างรายวิชา การบูรณาการอาเซียนในสาระการเรียนรู้ และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ตามลำดับ ดังนี้

1.1) การกำหนดโครงสร้างรายวิชาต่างๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยนำมาตรฐาน/ตัวชี้วัด/สาระการเรียนรู้ที่ได้วิเคราะห์ตามข้อ 1.1 มาจัดทำโครงสร้างรายวิชาแสดงหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอาเซียน โดยเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ในชั้นต่างๆ ที่สามารถนำไปสอดแทรกได้

1.2) การจัดทำผังความคิด นำหน่วยการเรียนรู้ในข้อ 1.1 มาจัดทำผังมโนทัศน์หรือผังความคิด ของแต่ละหน่วย

1.3) การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) นำหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยที่กำหนดไว้ตามผังความคิดมาออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ โดยกำหนดเป้าหมายจากมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จัดทำเป็นสาระสำคัญ (1) และกำหนดชิ้นงาน/ภาระงาน (2) เพื่อให้บรรลุสาระสำคัญแล้วออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (3) ตั้งคำถามที่ท้าทาย (4) เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดต่อไป

2) การจัดการเรียนรู้เรื่องอาเซียน โดยบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้หัวข้อ (Theme) อาเซียนเป็นหลัก การดำเนินการในลักษณะนี้ใช้กระบวนการหรือขั้นตอนเดียวกับการบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดโครงสร้างรายวิชา การบูรณาการอาเซียนในสาระการเรียนรู้ และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งในส่วนนี้จะนำเสนอแนวคิดการบูรณาการมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวอย่างการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ ตามลำดับ ดังนี้

2.1) การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตร เพื่อเชื่อมโยงมาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ

2.2) การออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design)

2.3) การจัดการเรียนรู้บูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยใช้อาเซียนเป็นหัวข้อหลัก

2.3 การจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม

การจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม โดยการกำหนดผลการเรียนรู้แล้วนำมาเขียนคำอธิบายรายวิชาและนำไปจัดหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ และเขียนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 3 แนวทางการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะทำงาน และอยู่ร่วมกับประชากรในกลุ่มอาเซียน ซึ่งต้องเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน และประเทศในกลุ่มอาเซียนด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้นในอาเซียน โดยกิจกรรมที่จัดให้กับผู้เรียนมุ่งหล่อหลอม ปลูกฝังให้เป็นบุคคลที่มีความเฉลียวฉลาด เกียบคม ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกและเทคโนโลยีสมัยใหม่และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน มีความรู้ มีทักษะ มีความสามารถและเจตคติ ตามคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียนและตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด โดยจัดให้การวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลและนำไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข และส่งเสริมผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข โดยคำนึงถึงหลักการสำคัญ ดังนี้

1) เน้นกระบวนการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Formative Evaluation) และประเมินเพื่อตัดสิน (Summative Evaluation) ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย โดยให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้

2) เน้นการนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตน และกระบวนการเรียนรู้

3) เน้นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ประเมินตามสภาพจริง ประเมินการสะท้อนความสามารถ และการแสดงออกของผู้เรียน

4) เน้นการบูรณาการประเมินผล ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินจากคุณภาพของงาน และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

5) เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ประเมิน ส่งเสริมให้มีการประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อนและกลุ่มเพื่อน ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

6) เน้นการประเมินผู้เรียน ซึ่งต้องพิจารณาให้ครอบคลุมจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ ความสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ

สรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยนั้น จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนทุกระดับชั้น ดังนั้นการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จะนำไปสู่การเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ของทุกกลุ่มสาระให้มีการบูรณาการเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อเป็นการทำให้การจัดการเรียนรู้มีกรอบและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนสามารถจัดได้หลากหลายลักษณะ ก่อนที่ผู้สอนหรือสถานศึกษาจะพิจารณาเลือกการเรียนรู้ในลักษณะใด จำเป็นที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับอาเซียนจากเอกสารสำคัญของอาเซียน รวมทั้งการวิเคราะห์สาระที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการออกแบบหลักสูตรที่ยึดมาตรฐานการเรียนรู้และองค์ประกอบอื่นๆ ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ และมีการปรับให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขณะเดียวกันมีการสอนแทรกแนวคิดสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนในด้านการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

2.4 ข้อมูลพื้นฐาน และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

2.4.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนประกอบไปด้วย ความหมาย ประวัติความเป็นมา สัญลักษณ์ วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอาเซียน กฎบัตรอาเซียน และเป้าหมายของประชาคมอาเซียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายของประชาคมอาเซียน

อาเซียน (ASEAN) มาจากคำว่า Association of South-East Asian Nations แปลว่าประชาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการดำเนินการเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้เกิดการรวมตัวและความร่วมมือกันอย่างรอบด้าน เพิ่มอำนาจการต่อรองและขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนกับประเทศต่างๆ ในเวทีโลก โดยประกอบด้วย 3 เสาหลักได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันโดยภายใต้กรอบข้อตกลงที่กำหนดไว้ ประเทศในประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน พม่า ลาว เวียดนาม และกัมพูชา

ประวัติความเป็นมาของประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ ASEAN มีจุดกำเนิดแรกเริ่มจากปัจจัยสำคัญของการเมืองในภูมิภาคแถบนี้ที่เกิดจากระบบคอมมิวนิสต์ในบางประเทศเช่น ลาว กัมพูชา และเวียดนามเพื่อมิให้เกิดการแทรกซึมของลัทธิคอมมิวนิสต์จึงส่งผลให้เกิดการรวมตัวของประเทศโลกเสรีที่มุ่งก่อตั้งเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับภูมิภาค แรกเริ่มมี 3 ประเทศคือ ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ก่อตั้งเป็นสมาคม ASA (Association of Southeast Asians) ภายหลังมีการลงนามในปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 จัดตั้งเป็น ASEAN โดยเริ่มแรกจัดตั้งโดยประเทศสมาชิก 5 ประเทศคือ ไทย มาเลเซียเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซียและ ฟิลิปปินส์ เรียกว่ากลุ่ม “Upper 5 Countries” ภายหลังเมื่อระบบคอมมิวนิสต์ล่มสลายลงประเทศต่างๆในภูมิภาคได้เริ่มสนใจสมัครเป็นสมาชิกอาเซียนเรียกว่ากลุ่ม “ Lower 5 Countries” ดังนี้คือ

บรูไนดารุสซาลาม เป็นสมาชิกเมื่อ 7 มกราคม 2527

เวียดนาม เป็นสมาชิกเมื่อ 28 กรกฎาคม 2538

ลาว และ พม่า เป็นสมาชิกเมื่อ 23 กรกฎาคม 2540

กัมพูชา เป็นสมาชิกเมื่อ 30 เมษายน 2542

ปัจจุบันสมาชิกของประชาคมอาเซียนมีจำนวนทั้งหมด 10 ประเทศได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย สหภาพพม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

สัญลักษณ์

สัญลักษณ์ของอาเซียนเป็นรวงข้าวสีเหลือง 10 มัด หมายถึงการที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง 10 ประเทศรวมกันเพื่อมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันอยู่ในพื้นที่วงกลม สีแดง สีขาว และสีน้ำเงิน ซึ่งแสดงถึงความเป็นเอกภาพ และมีตัวอักษรคำว่า “asean” สีน้ำเงินอยู่ใต้ภาพ รวงข้าวอันแสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อความมั่นคง สันติภาพ เอกภาพและความก้าวหน้าของประเทศสมาชิกอาเซียน สีทั้งหมดที่ปรากฏในสัญลักษณ์ของอาเซียนเป็นสีสำคัญที่ปรากฏในธงชาติของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน

สีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพและความมั่นคง สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและ

ความก้าวหน้า สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ สีเหลือง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง

วิสัยทัศน์ (Vision) ประชาคมอาเซียนได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

“ หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม (One Vision , One Identity , OneCommunity) ”

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งอาเซียน คือ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่ง สันติภาพเสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า

ทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคม และ วัฒนธรรมการกินคืออยู่ดีของประชาชนบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก ดังนี้

1) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร

2) เพื่อส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค

3) เพื่อเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค

4) เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี

5) เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบของการฝึกอบรมและการวิจัยและส่งเสริม การศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

6) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนปรับปรุง การขนส่งและการคมนาคม

7) เพื่อส่งเสริมความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอก องค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาค อื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ

กฎบัตรอาเซียน

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 เมื่อปี 2550 ที่ประเทศสิงคโปร์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่จะวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อน การร่วมตัวเป็นประชาคม - อาเซียนภายในปี 2558 ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้โดย วัตถุประสงค์ของกฎบัตรฯ คือ ทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเคารพกฎกติกาในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้กฎบัตรจะให้สถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล(Intergovernmental Organization) กฎบัตรอาเซียน ประกอบด้วยข้อบทต่างๆ 13 บท 55 ข้อ มีประเด็นใหม่ที่แสดงความก้าวหน้าของอาเซียนได้แก่

1) การจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน

2) การให้อำนาจเลขาธิการอาเซียนสอดส่อง และรายงานการทำตามความตกลงของรัฐสมาชิก

3) การจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาทต่างๆ ระหว่างประเทศสมาชิก

4) การให้ผู้นำเป็นผู้ตัดสินว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อรัฐผู้ละเมิดพันธกรณีตามกฎบัตรฯ อย่างร้ายแรง

5) การเปิดช่องให้ใช้วิธีการอื่นในการตัดสินใจได้หากไม่มีฉันทมติ

6) การส่งเสริมการปรึกษาหารือกันระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ร่วม ซึ่งทำให้การตีความหลักการห้ามแทรกแซงกิจการภายในมีความยืดหยุ่นมากขึ้น

7) การเพิ่มบทบาทของประธานอาเซียนเพื่ออาเซียนสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันที่

8) การเปิดช่องทางให้อาเซียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาสังคมมากขึ้น

9) การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียน 2 ครั้งต่อปีจัดตั้งคณะมนตรีเพื่อประสานความร่วมมือในแต่ละ 3 เสาหลัก และการมีคณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียนที่กรุง-จาการ์ตาเพื่อลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการประชุมของอาเซียน

เป้าหมายของประชาคมอาเซียน

การจัดตั้งประชาคมอาเซียนนั้น ได้กำหนดเป้าหมายในการรวมตัวกันของทั้ง 10 ประเทศให้ได้ภายในปี พ.ศ.2558 (เดิมคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2560) ทั้งนี้ได้มีการกำหนดเป้าหมายของความเป็นประชาคมอาเซียนโดยแบ่งออกเป็น 3 เสาหลักสำคัญได้แก่

1) ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community หรือ APSC) ความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเมืองเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาในด้านอื่นๆ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนจึงเป็นเสาหลักความร่วมมือหนึ่งในสามเสาหลัก ที่เน้นการรวมตัวของอาเซียนเพื่อสร้างความมั่นใจ เสถียรภาพ และสันติภาพ ในภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และปราศจากภัยคุกคามด้านการทหาร และภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น ปัญหายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียนมีเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่

1.1) สร้างประชาคมให้มีค่านิยมร่วมกันในเรื่องของการเคารพความหลากหลายของแนวคิด และส่งเสริมให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมภายใต้เสาการเมืองและความมั่นคง

1.2) ให้อาเซียนสามารถเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงในรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่และส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์

1.3) ให้อาเซียนมีปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและสร้างสรรค์กับประชาคมโลก โดยอาเซียนมีบทบาทเป็นผู้นำในภูมิภาค และจะช่วยส่งเสริมความมั่นคงของภูมิภาค นอกจากการมีเสถียรภาพทางการเมืองของภูมิภาคแล้ว ผลลัพธ์ประการสำคัญที่จะเกิดขึ้นจากการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ก็คือ การที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีกลไกและเครื่องมือที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งด้านการเมืองระหว่างรัฐสมาชิกกับรัฐสมาชิกด้วยกันเอง ซึ่งจะต้องแก้ไขโดยสันติวิธี

หรือปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง เช่น การก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด ปัญหาโจรสลัด และอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น

2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) ท่ามกลางบริบททางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่มีการแข่งขันสูง อันส่งผลให้ประเทศต่างๆ ต้องปรับตัวเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจโลก รวมถึงการ รวมกลุ่มการค้ากันของประเทศต่างๆ อาทิ สหภาพยุโรป และเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้เห็นชอบ ให้จัดตั้ง ประชาคมเศรษฐกิจของอาเซียน ภายในปี 2558 มีประสงค์ที่จะให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้ โดย

2.1) มุ่งที่จะจัดตั้งให้อาเซียนเป็นตลาดเดียวและเป็นฐานการผลิตร่วมกัน

2.2) มุ่งให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุน สินค้า การบริการ การลงทุน แรงงานฝีมือระหว่างประเทศสมาชิกโดยเสรี

2.3) ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน (กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม หรือ CLMV) เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิกอาเซียน และช่วยให้ประเทศสมาชิกเหล่านี้ เข้าร่วมในกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน ส่งเสริมให้อาเซียนสามารถรวมตัวเข้ากับประชาคมโลกได้อย่างไม่อยู่ในภาวะที่เสียเปรียบ และส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน

2.4) ส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาค การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ครอบคลุมความร่วมมือด้านกฎหมาย การพัฒนาความร่วมมือด้านการเกษตร พลังงาน การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการยกระดับการศึกษาและการพัฒนาฝีมือ ประชาคมเศรษฐกิจของอาเซียน จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยขยายปริมาณการค้าและการลงทุนภายในภูมิภาค ลดการพึ่งพาดตลาดในประเทศที่สาม สร้างอำนาจการต่อรองและศักยภาพในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีเศรษฐกิจโลก เพิ่มสวัสดิการและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนของประเทศสมาชิกอาเซียน

3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community หรือ ASCC) มีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยมี แผนปฏิบัติการด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ระบุอยู่ในแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ ซึ่งประกอบด้วย ความร่วมมือใน 6 ด้าน ได้แก่

- 3.1) การพัฒนามนุษย์ (Human Development)
- 3.2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection)
- 3.3) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights)
- 3.4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability)
- 3.5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building and ASEAN Identity)
- 3.6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap)

2.4.2 นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

ความสำคัญของการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน ปรากฏรูปธรรมอย่างชัดเจนในปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน ที่ได้เน้นย้ำความสำคัญของการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 โดยกำหนดให้อาเซียนมีวิสัยทัศน์สู่ภายนอก มีสันติสุข และมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในการเป็นหุ้นส่วนในสิ่งแวดล้อมของประชาชาติไทยและอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน การพัฒนาที่มีพลวัต และการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดและในสังคมที่เอื้ออาทรที่ระลึกถึงสายสัมพันธ์แน่นแฟ้นทางประวัติศาสตร์ ตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันและเชื่อมโยงในอัตลักษณ์ของภูมิภาค นอกจากนี้ วิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาในด้านต่างๆ อาทิ การศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม นวัตกรรม การส่งเสริมการป้องกันคุณภาพการทำงาน และการประกอบการ รวมถึงการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัย การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายใต้ประเด็นสำคัญได้แก่ ความร่วมมือทางด้านวิชาการและการพัฒนาซึ่งจะช่วยสนับสนุนกระบวนการรวมตัวของอาเซียน การเสริมสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อลดช่องว่างการพัฒนา ดังนั้น ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียนจึงได้ทวีบทบาทมากขึ้นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอาเซียนให้มีความเจริญก้าวหน้าและแข่งขันได้ในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในหลากหลายด้านที่ส่งผลให้โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อันเป็นยุคของสังคมฐานความรู้ทั่วโลกความร่วมมือด้านการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการสร้างอาเซียนสู่การเป็นประชาคมที่มีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เพื่อสร้างอนาคตที่รุ่งเรืองของอาเซียน

สุรินทร์ พิศสุวรรณ (2554) ได้บรรยายในหัวข้อ “อาเซียน 2015 กับอุดมศึกษาไทย” ในวันที่ 7-8 กุมภาพันธ์ 2554 ไว้ว่ากระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาแนวทางการดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียน เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการอาเซียนด้านการศึกษา กำหนดเป็นนโยบายดังนี้

นโยบายที่ 1 การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558

นโยบายที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชน ให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน

นโยบายที่ 3 การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และครูอาจารย์ ในอาเซียน รวมทั้งให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

นโยบายที่ 4 การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีทางการศึกษาในอาเซียน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

นโยบายที่ 5 การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
สรุปได้ว่า การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน โดยการเตรียมความพร้อมทั้ง 5 นโยบายนั้น จะเห็นได้ว่า ความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

สรุปได้ว่า นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนมีขึ้นเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการอาเซียนด้านการศึกษาและให้ความสำคัญของการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน ปราบกฎปรธรรมอย่างชัดเจนในปฎิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในหลากหลายด้านที่ส่งผลให้โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อันเป็นยุคของสังคมฐานความรู้กลไกความร่วมมือด้านการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการสร้างอาเซียนสู่การเป็นประชาคมที่มีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เพื่อสร้างอนาคตที่รุ่งเรืองของอาเซียน

ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ของประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555) มีการบูรณาการแนวทางการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศในการร่วมผลักดันให้เกิดการสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 เพื่อให้เกิดความชัดเจน ในการเตรียมการรองรับผลกระทบและแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และใช้โอกาสจากความร่วมมือในอาเซียนเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนประกอบกับความตื่นตัวในการรับรู้เรื่องประชาคมอาเซียนที่มากขึ้นในทุกภาคส่วน การเตรียมความพร้อมและใช้โอกาสจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคงของอาเซียน และการเชื่อมโยงภายในภูมิภาคทั้งด้าน โครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบและประชาชน จะเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยกกระดับคุณภาพชีวิตและสวัสดิการของประชาชนที่ดีขึ้น รวมทั้งสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและความมั่นคงในรูปแบบต่างๆ เป็นหลักการสำคัญที่นำมาซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ภายใต้งานพัฒนา 8 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ การค้า และการลงทุน มีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพภาคการผลิต บริการ การค้าและการลงทุน เพื่อรองรับการเปิดเสรีและใช้โอกาสจากการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคม มีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมและประกันความเสี่ยง มีสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ มีเป้าหมายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความเชื่อมโยงและมีขีดความสามารถในการรองรับ พร้อมทั้งมีกฎ ระเบียบที่อำนวยความสะดวกทั้งการค้าและการลงทุน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาอาเซียน รวมทั้งทักษะฝีมือและภาษา กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษาแรงงาน/ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่รัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ มีเป้าหมายในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบที่อำนวยความสะดวกการค้า การลงทุน และสอดคล้องกับพันธกรณีและข้อตกลงต่างๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญ of อาเซียน มีเป้าหมายให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ ภาคประชาชน ภาคแรงงาน/ผู้ประกอบการ และภาครัฐ

ภาคประชาชน

- 1) อบรมให้ความรู้เรื่องอาเซียนให้กับคนทุกกลุ่มทุกวัย
- 2) สร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียนให้กับเด็กและเยาวชนผ่านทางกิจกรรมต่างๆ อาทิ โครงการอาเซียนสัญจรและค่ายเยาวชนอาเซียน
- 3) จัดทำช่องทางประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อทุกประเภท อาทิ จัดตั้งโทรทัศน์ภาคภาษาอังกฤษ และเว็บไซต์ภาคภาษาอังกฤษ
- 4) จัดการฝึกอบรม สัมมนา การประชุม และ โครงการแลกเปลี่ยนผู้สื่อข่าว ผู้ผลิตรายการข่าวอาเซียน และสื่อมวลชน
- 5) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน อาทิ จัดสัปดาห์อาเซียน
- 6) จัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลและให้คำปรึกษาด้านอาเซียนที่มีหลายภาษา (call Center)

ภาคแรงงาน/ผู้ประกอบการ

- 1) ให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากประชาคมอาเซียน
- ### ภาครัฐ
- 2) สร้างความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย ข้อมูลข่าวสาร ทั้งของไทยและอาเซียน
 - 3) ส่งเสริมความเข้าใจและยอมรับในระบอบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองของประเทศในประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเสริมสร้างความมั่นคง มีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงเพื่อนำไปสู่ภูมิภาคที่มีบรรทัดฐาน เอกภาพ และสันติภาพร่วมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน มีเป้าหมายในการพัฒนาเมืองให้มีศักยภาพที่จะเชื่อมโยงกับประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งในด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวบริการ การลงทุน และการค้าชายแดน

สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ภายใต้แนวทางการพัฒนา 8 ยุทธศาสตร์มีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ ภาคประชาชน ภาคแรงงาน/ผู้ประกอบการ และภาครัฐมีการเตรียมความพร้อมและใช้โอกาสจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน และการเชื่อมโยงภายในภูมิภาคทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน สร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและความมั่นคงในรูปแบบต่างๆ เป็นหลักการสำคัญที่นำมาซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ภายใต้แนวทางการพัฒนา 8 ยุทธศาสตร์

2.5 ความหมาย และเป้าหมายเกี่ยวกับโรงเรียนมาตรฐานสากล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าการดำเนินการของโรงเรียนมาตรฐานสากล จากหนังสือของสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2554-2555) ซึ่งทำการเผยแพร่ให้กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล โดยมีความหมายเกี่ยวกับโรงเรียนมาตรฐานสากลดังนี้

2.5.1 ความหมายของโรงเรียนมาตรฐานสากล

สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553, น. 3) โรงเรียนมาตรฐานสากล หมายถึง โรงเรียนที่จัดการการสอนมุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Learner Profile) เทียบเคียงมาตรฐานสากล (World-class Standard School) ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World citizen) พัฒนาระดับคุณภาพจัดการเรียนการสอนและการจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานสากล โดยเพิ่มเติมสาระความเป็นสากล 4 สาระได้แก่ ทฤษฎีความรู้ (Theory of Knowledge: TOK) การเขียนความเรียงขั้นสูง (Extended-essay) กิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์ CAS: Creativity, Action, Service) และโลกศึกษา (Global Education) และให้ความสำคัญในการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาต่างประเทศที่ 2 อีกหนึ่งภาษา รวมทั้งการฝึกทักษะภาษาอังกฤษอย่างเข้มข้นเพื่อต่อยอดความรู้ที่ได้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นพลโลกมีศักยภาพทัดเทียมกับนานาชาติเป็นเยาวชนไทยรุ่นใหม่เป็นผู้ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ สามารถสื่อสารได้สองภาษา ล้ำหน้าในทางความคิด สามารถผลิตงานได้อย่างสร้างสรรค์ และมีจิตร่วมรับผิดชอบในสังคมโลก

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย กระทรวงศึกษาธิการ (2554, น. 9) ให้ความหมายของโรงเรียนมาตรฐานสากลไว้ว่า เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เทียบเคียงมาตรฐานสากลผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก โดยดำเนินการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อเป็นการต่อยอดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นมาตรฐานชาติ ได้แก่ คนเก่งคือ รู้สังคมไทย สังคมสากล มีความสามารถเฉพาะทาง คิดสร้างสรรค์ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ทันโลก ทันเทคโนโลยี แสวงหาและ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง คนดีคือ ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพดี ทั้งจิตใจและพฤติกรรม มีวินัยต่อตนเองและสังคม ควบคุมตนเองได้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และมีความสุขคือ ร่างกายแข็งแรง ไร่ริงแจ่มใสจิตใจเข้มแข็ง มีความสุขในการเรียนรู้และการทำงาน โรงเรียนมาตรฐานสากลจึงเป็นโรงเรียนที่พัฒนาต่อยอดให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เทียบเคียงกับมาตรฐานสากลเป็นคนไทยยุคใหม่ตามปรัชญาว่าด้วย

การจัดการศึกษาของ UNESCO ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทุกประเทศได้มีการพัฒนาและใช้หลักสูตรการศึกษา ที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้ Learn to know, Learn to be, Learn to do, เพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน ฐานะพลเมืองของชาติ และ Learn to live together มุ่งสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนต่ออนาคตจากสมรรถนะและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย กระทรวงศึกษาธิการ (2555, น.11) ให้ ความหมายของโรงเรียนมาตรฐานสากลไว้ว่า เป็นโรงเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตรการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน และการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพล โลก มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับเดียวกับมาตรฐานสากลหรือ มาตรฐานของประเทศชั้นนำที่มีคุณภาพการศึกษาสูง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพเยาวชนสำหรับยุคศตวรรษที่ 21 ตาม ปรัชญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO ทั้ง 4 ด้าน คือ Learning to know, Learning to do, Learning to live together and Learning to be

ธนภณ บุญพลอย (2556, น. 9) ให้ความหมายของโรงเรียนมาตรฐานสากลไว้ว่า เป็นโรงเรียน ที่มีมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนเทียบเท่ากับมาตรฐานสากล ภายใต้การบริหารจัดการด้วยระบบ คุณภาพที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก

ราตรี ศรีไพรวรรณ (2555, น. 9) ให้ความหมายของโรงเรียนมาตรฐานสากลไว้ว่า เป็น โรงเรียนที่มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยยกระดับ โรงเรียนชั้นนำที่มีความพร้อมสู่โรงเรียนดีมีมาตรฐานสากล เพื่อให้โรงเรียนที่มีระบบพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่ง เรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วย ตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีทักษะความสามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีคุณธรรมและมีความสามารถก้าวไกลในระดับสากลได้

สรุปได้ว่า การก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 จะมีผลต่อการเปิดเสรีทางการ การศึกษา โรงเรียนแต่ละแห่งต้องมีการแข่งขันด้านคุณภาพมากขึ้น โรงเรียนในประเทศไทยจำเป็นต้อง พัฒนาทางการศึกษาเพื่อรองรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้น หลักสูตรการเรียนการสอนต้องมีความเป็น สากลเพื่อนำมาใช้ในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล

2.5.2 เป้าหมายความสำเร็จในการดำเนินงานด้านผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากล

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย กระทรวงศึกษาธิการ (2555, น. 15) ได้กำหนด เป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานด้านผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลมี 5 เป้าหมาย แต่ละเป้าหมายจะมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่แตกต่างกันไป ในแต่ละปีการศึกษาโรงเรียนหรือผู้ดำเนินการ

อาจพิจารณาปรับ ลด เพิ่ม ตัวชี้วัดให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ของปีนั้น ๆ ให้มากยิ่งขึ้นต่อไปเป้าหมายด้านผู้เรียนแต่ละข้อได้ระบุด้วยว่าโครงการมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของนักเรียนของโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากลให้อยู่ในระดับเดียวกับนักเรียนของประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง ซึ่งได้แก่ประเทศที่มีผลการประเมิน PISA อยู่ในกลุ่มสูงในอนาคตโครงการจะได้จัดให้มีการประเมินคุณภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียน โรงเรียนมาตรฐานสากล เทียบกับคุณภาพนักเรียนของประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง

ความสำเร็จของโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากลอีกมุมมองหนึ่งสามารถพิจารณาได้จากผลการเข้าร่วมโครงการประเมินผลนานาชาติ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยเข้าร่วมอยู่ 2 โครงการ คือ

- 1) โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) จัดโดย OECD
- 2) โครงการการศึกษาแนวโน้มนำการจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ (TIMSS) จัดโดย IEA

เป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จด้านผู้เรียน ในการดำเนินงาน โรงเรียนมาตรฐานสากลมี 5 เป้าหมายดังนี้

- 1) เป็นเลิศทางวิชาการ :นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านต่างๆอยู่ในระดับสูงเทียบได้ไม่ต่ำกว่านักเรียนของประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง
- 2) สื่อสารสองภาษา :นักเรียนมีทักษะและความสามารถด้านภาษาอยู่ในระดับสูง เทียบได้ไม่ต่ำกว่านักเรียนของประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง
- 3) ล้ำหน้าทางความคิด :นักเรียนมีทักษะและความสามารถในการคิดและทักษะความชำนาญในการใช้ ICT ในระดับสูง เทียบได้ไม่ต่ำกว่านักเรียนของประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง
- 4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ :นักเรียนมีทักษะและความสามารถเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) และมีศักยภาพ ทักษะ และความสามารถในการผลิตผลงานต่างๆอย่างมีคุณภาพ เทียบได้ไม่ต่ำกว่านักเรียนของประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง
- 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก :นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตวัฒนธรรม และลักษณะเฉพาะของชาติต่างๆในระดับสูง มีความมุ่งมั่นจริงจังในการทำงาน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค มีจิตสาธารณะ มีสำนึกในการบริการสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับสูง เทียบได้ไม่ต่ำกว่านักเรียนของประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง

2.6 บริบทโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 1

ประวัติความเป็นมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 17 สิงหาคม 2553 และได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2553 ได้กำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาออกเป็น 2 เขต โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลโรงเรียนมัธยมในท้องที่ 23 เขตการปกครอง มีโรงเรียนมัธยมในสังกัดจำนวน 67 โรงเรียน มีครูทั้งหมด 4,517 คน ที่ตั้งอาคารหอประชุมพญาไท ซอยศรีอยุธยา 5 ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

เขตปกครอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีการกำกับดูแลโรงเรียนมัธยมในเขตปกครอง จำนวน 23 เขต ได้แก่ พญาไท บางซื่อ ดุสิต สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน ราชเทวี พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย บางแค บางขุนเทียน บางบอน ทุ่งครุ ราษฎร์บูรณะ จอมทอง คลองสาน ธนบุรี ภาษีเจริญ ตลิ่งชัน ทวีวัฒนา บางพลัด บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ และหนองแขม

อำนาจหน้าที่

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ. 2553 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2553 ข้อ 3 ให้สำนักงานเขตมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

- 4) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา
- 5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา
- 6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 7) จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
- 9) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 10) ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการการศึกษา
- 11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษา
- 12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นภมณฑ์ เจริญสุข (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่ 1.ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครู เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน 2.พัฒนาและนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครู เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน มีการกำหนดหลักสูตรมาจากส่วนกลาง มีหลักสูตรภาคภาษาอังกฤษเพิ่มเติม ส่วนหลักสูตรท้องถิ่นสามารถพัฒนาขึ้นได้ ครูผู้สอนมีบทบาทในการใช้หลักสูตรจึงจำเป็นต้องพัฒนาครูให้มีทักษะการบูรณาการและประยุกต์ใช้หลักสูตรให้เป็น อีกทั้งควรมีการปรับ

หลักสูตรให้มีความเป็นปัจจุบันและสากล ด้านการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนมีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายพอสมควร แต่ด้วยความจำกัดของสถานที่และสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ ทำให้ในทางปฏิบัติยังไม่มีหลากหลาย การวัดและประเมินผลต้องมีความหลากหลายขึ้น อีกทั้งครูควรมีสมรรถนะอื่นๆ เช่น ความเป็นผู้นำ การเป็นผู้เชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้กับผู้เรียน และการเป็นผู้ให้คำปรึกษา

พิศวาส ยุติธรรมดำรง (2542, น.81) ได้ทำการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วม โครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล กรมสามัญศึกษา กับ โรงเรียนที่อยู่นอกโครงการ ผลการวิจัยพบว่าโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากลนั้น ในภาพรวมกล่าวได้ว่ายังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากส่วนใหญ่ยังไม่มีแตกต่างจากโรงเรียนที่อยู่นอกโครงการและบางรายการยังมีคุณภาพต่ำกว่า โรงเรียนที่อยู่นอกโครงการคุณภาพของนักเรียนซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่ดี และมีความตรงของคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งหมดอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ แสดงว่ายังไม่ประสบความสำเร็จทั้งตามเกณฑ์และตามชื่อของโครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสนับสนุนด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนยังมีน้อย ดังผลปรากฏจากการประเมินครั้งนี้หรืออาจเป็นเพราะไม่ได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษหรือมีการดำเนินงานที่แตกต่างไปจากโรงเรียนอื่นๆ ดังนั้นการจะใช้ชื่อโครงการเข้ามาแก้ปัญหาในเรื่องของการรับนักเรียนและการสร้างความเชื่อถือให้แก่ผู้ปกครองที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบจึงน่าเป็นห่วงในความสำเร็จตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ถ้ายังไม่มีการวางแผนการดำเนินงานและการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม

ราชัน โภคสวัสดิ์ (2545) ได้ศึกษาความพร้อมของครูในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างก็มีพร้อมของครูในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

เนตรทราย กังวานพณิชย์ (2557) โดยศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมของครูในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนปราจีนกัลยาณี พบว่าครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความพร้อมในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากกว่าครูทุกกลุ่มสาระ

อับดุลอาซีร์ ยาหมาย (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา ผลการวิจัยพบว่า ครูมีประสบการณ์การสอนแตกต่างกันมีความพร้อมด้านการออกแบบการจัดการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อับดุลอาซีร์ ยาหมาย (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนขยายโอกาสทาง

การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา เมื่อมีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อัจฉราพร กลิ่นเกสร (2555) ได้ทำการวิเคราะห์ความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ได้แก่ 1. เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนที่เป็นการตอบสนองนโยบายการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศในปี พ.ศ.2558 จำแนกตามภูมิหลังของครู 2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักเรียนที่พึงมีในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนตามการรับรู้ของครู 3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการสร้างความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า 1. ความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนตามการรับรู้ทั้ง 3 ด้านพบว่า ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียนที่ตอบสนองการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และด้านการจัดกิจกรรมเสริมภายนอกห้องเรียนที่ตอบสนองนโยบายการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งแบ่งเป็น 6 ด้าน โดยทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งพบว่าครูที่มีภูมิหลังต่างกันมีความพร้อมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนที่พบมากที่สุดประกอบด้วย ครูยังขาดความรู้และแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ครูยังไม่มีความรู้ที่ถูกต้องและตรงกันเกี่ยวกับนโยบาย การจัดสรรงบประมาณที่ล่าช้าและไม่เพียงพอ การขาดแนวทางและนโยบายจากส่วนกลางที่เป็นมาตรฐานและตรงกันทั้งประเทศ รวมไปถึงการชี้แจงที่ถูกต้องและการประชาสัมพันธ์

เรวดี ปุณณะรา (2556) ได้วิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าครูส่วนมากมีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านความรู้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในด้านความรู้มากที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนกับประเทศไทย

กัญดาภา สุทธิอาจ (2556) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและความต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. พบว่าอยู่ในระดับมาก และผล

การวิเคราะห์ภาพรวมลำดับความสำคัญ 5 ลำดับแรกของความต้องการการช่วยเหลือและสนับสนุนรายการด้านความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและแนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. พบว่ามีความต้องการช่วยเหลือลำดับที่ 1 คือ แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ระดับมัธยมศึกษา ลำดับที่ 2 สาระสำคัญพื้นฐานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนความเป็นมา การก่อตั้งอาเซียน และการพัฒนาของประชาคมอาเซียน ลำดับที่ 3 คือเรื่องเสาหลักที่ 2 ความร่วมมือด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ลำดับที่ 4 คือเรื่องเสาหลักที่ 1 ความร่วมมือด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ลำดับที่ 5 คือเรื่องเสาหลักที่ 3 ความร่วมมือด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

ต่อตระกูล บุญปลูก (2557) ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 พบว่าตัวชี้วัดคุณภาพอาเซียนของครูที่มีปัญหา มีอยู่ 3 ตัวชี้วัดคือ ครูใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ครูใช้หนังสือตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้